

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาทฤษฎีสื่ออารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์ของไทยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากละครตลกสถานการณ์ (situation comedy หรือ sit-com) ทางสื่อโทรทัศน์ โดยอาศัยคำจำกัดความของ ชลประคัลภ์ จันทรเรือง อมรศรี เย็นสำราญ และ Michael A. Denison (กรรณิการ์, 2539, น. 21-22) เป็นเครื่องมือพิจารณาคัดเลือกข้อมูลจากรายการต่างๆ ที่แพร่ภาพทางโทรทัศน์ ซึ่งสามารถสรุปความได้ว่า

“ละครตลกสถานการณ์” หมายถึง การนำเสนอความตลกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์หนึ่งๆ ในรูปแบบละครชุดจบในตอน ซึ่งมีฉากและตัวละครประจำอยู่ชุดหนึ่ง แต่จะเปลี่ยนเหตุการณ์ไปในแต่ละตอน เนื้อหามักเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในชีวิตประจำวันทั่วไป มีประเด็นหลักในการนำเสนอเพียงประเด็นเดียว และมักแพร่ภาพเป็นประจำทุกสัปดาห์หรือทุกวันในเวลาเดียวกัน มักจะมีความยาวตอนละ 30-60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดสรรเวลาของสถานีโทรทัศน์

เมื่อพิจารณาตามคำนิยามข้างต้น ผู้วิจัยพบละครตลกสถานการณ์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ในช่วงระหว่าง 4 กันยายน 2547 – 25 กันยายน 2547 รวม 7 เรื่อง ดังนี้

ก. ละครตลกสถานการณ์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 พบ 3 เรื่อง ได้แก่

1. โศกคุณตระกูลไข่
2. ดึก 3 เพดานสูง
3. สงครามข้างเตา

ข. ละครตลกสถานการณ์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 พบ 1 เรื่อง คือ สามแยกจวงเจริญ

ค. ละครตลกสถานการณ์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 พบ 1 เรื่อง คือ เฮง เฮง เฮง

ง. ละครตลกสถานการณ์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 พบ 1 เรื่อง คือ บางรักซอย 9

จ. ละครตลกสถานการณที่แพรภาพทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี พบ 1 เรื่อง คือ
ช่วงสำราญกับสาวร้านชำ

ผู้วิจัยคัดเลือกละครตลกสถานการณเพื่อการศึกษาวิจัยโดยมีเกณฑ์เลือก 1
สถานีโทรทัศน์ต่อ 1 เรื่อง ถ้าสถานีโทรทัศน์ช่องใดปรากฏมากกว่า 1 เรื่อง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มโดย
การจับฉลาก รวม 5 เรื่อง คือ

1. โคกคุณตระกูลไข่	จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3
2. สามแยกจงเจริญ	จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 5
3. เฮง เฮง เฮง	จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7
4. บางรักซอย 9	จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 9
5. ช่วงสำราญกับสาวร้านชำ	จากสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากละครตลกสถานการณ 5 เรื่องตามที่ได้คัดเลือกไว้แล้วด้วย
เครื่องบันทึกภาพและเครื่องบันทึกเสียงในวันและเวลาที่แพรภาพ ดังนี้

ก. โคกคุณตระกูลไข่	แพรภาพวันเสาร์ เวลา 10.00 น. – 10.45 น.
และ 11.00 น. – 11.45 น.*
ข. สามแยกจงเจริญ	แพรภาพวันเสาร์ เวลา 16.05 น. – 17.00 น.
ค. เฮง เฮง เฮง	แพรภาพวันเสาร์ เวลา 11.00 น. – 11.45 น.
ง. บางรักซอย 9	แพรภาพวันเสาร์ เวลา 18.00 น. – 19.00 น.
จ. ช่วงสำราญกับสาวร้านชำ	แพรภาพวันเสาร์ เวลา 17.00 น. – 18.00 น.

2. เก็บข้อมูลตั้งแต่วันเสาร์ที่ 4 กันยายน 2547 – วันเสาร์ที่ 25 กันยายน 2547 รวมเป็น
ระยะเวลา 1 เดือน แต่เนื่องจากละครตลกสถานการณเรื่องโคกคุณตระกูลไข่งดแพรภาพในวันเสาร์

* ละครตลกสถานการณเรื่องโคกคุณตระกูลไข่เปลี่ยนแปลงเวลาแพรภาพ จากเวลา 10.00 น. – 10.45 น.
เป็นเวลา 11.00 น. – 11.45 น. ในวันเสาร์ที่ 2 ตุลาคม 2547

ที่ 11 กันยายน 2547 ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าวเพิ่มอีก 1 ตอนในวันเสาร์ที่ 2 ตุลาคม 2547 เพื่อให้ครบเรื่องละ 4 ตอน รวมทั้งสิ้น 20 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. โคกคุณตระกูลไข่

- การมีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ
- เรียกค่าไถ่
- คุณยายยอดยุ่ง
- คุณยายยังยุ่งอยู่

ข. สามแยกจงเจริญ

- สมปอง...เพื่อนเก่า
- นางสาว...ประหยัด
- คลุมถุงชน
- น้องดาว ยอดนักสืบ

ค. เฮง เฮง เฮง

- รถมือสอง
- อาม่า ไคม่า
- ยัยตัวร้ายกับบ้านผี
- นางแบบหนุ่ม

ง. บางรักซอย 9

- ขอมารวยแต่งงาน
- ปูนิมห้อง
- เรื่องของผัวๆ เมียๆ
- ผู้ปกครองคนใหม่

จ. ช่างสำราญกับสาวร้านชำ

- สายลับ...สื่อรัก
- เสือพบสิงห์
- นัดบอด
- เลือกผู้แทน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแถบบันทึกภาพและแถบบันทึกเสียงทั้งหมดตามรายละเอียดดังกล่าวในข้อ 3.2 มาถ่ายถอดเสียงเป็นตัวอักษร
2. ศึกษาทฤษฎีสื่ออารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์ของไทย ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 ทฤษฎีการใช้วัจนกรรม (speech act) เพื่อสื่ออารมณ์ขัน
 - 2.2 การสื่ออารมณ์ขันด้วยความหมายบ่งชี้เป็นนัย (implicature) ที่แฝงอยู่ในถ้อยคำ
 - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ขันกับความสุภาพ (politeness) ตามแนวคิดเรื่องหน้า (face)
 - 2.4 การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

3.4 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีการใช้สื่ออารมณ์ขันในละครตลกสถานการณ์ของไทย ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ วัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขัน การใช้ความหมายบ่งชี้เป็นนัยเพื่อสื่ออารมณ์ขันและความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ขันกับความสุภาพ ผลการวิเคราะห์ทั้ง 3 หัวข้อจะนำเสนอในบทที่ 4, 5 และ 6 ตามลำดับ ก่อนจะเข้าสู่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละหัวข้อ ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิเคราะห์ถ้อยคำสื่ออารมณ์ขัน ดังนี้

3.4.1 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อวัจนกรรม

ผู้วิจัยขอชี้แจงเกณฑ์ในการจำแนกวัจนกรรมโดยทั่วไปและวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันในบทนี้เพื่อเป็นพื้นฐาน ก่อนที่จะอภิปรายผลการวิเคราะห์ในบทต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะหากมองอย่างผิวเผิน อาจดูประหนึ่งว่าวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันเหล่านี้มีเนื้อหาคาบเกี่ยวกัน แต่หากพิจารณาในระดับที่ลึกลงไป จะเห็นจุดเน้นและขอบเขตที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจนขึ้น

จากการศึกษาวิธีการจำแนกวัจนกรรม พบว่านักภาษาศาสตร์แบ่งวัจนกรรมโดยมีมุมมองที่ต่างกัน ดังนี้ ออสติน (Austin, 1962) เน้นที่กริยาแสดง (performative verb) คือ ถ้อยคำ

ที่มีรูปภาษาเป็นประโยคบอกเล่า ประธานเป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ในรูปเอกพจน์ตามด้วยกริยาแสดงถือว่าเป็นวัจนกรรมแสดงการกระทำแบบชัดแจ้ง (explicit performative) เช่น “ฉันสัญญาว่าพรุ่งนี้จะพาเธอไปเที่ยว” ในขณะที่ถ้อยคำที่ไม่มีกริยาแสดงจะเรียกว่าถ้อยคำแสดงการกระทำแบบไม่ชัดแจ้ง (implicit performative) เช่น “พรุ่งนี้ฉันจะพาไปเที่ยว” ส่วนเซิร์ล (Searle, 1975) ได้จำแนกวัจนกรรมโดยพิจารณาจากรูปประโยค (form) และหน้าที่สื่อความ (function) เป็นหลัก กล่าวคือ ถ้ารูปประโยคกับหน้าที่สื่อความสอดคล้องกัน จะจัดเป็นวัจนกรรมตรง (direct speech act) เช่น การใช้รูปประโยคคำสั่งแสดงการสั่ง ยกตัวอย่างคำพูดที่ว่า “Don't spit!” แต่หากรูปประโยคกับหน้าที่ในการสื่อความไปคนละทิศทางจะถือว่าเป็นวัจนกรรมอ้อม (indirect speech act) เช่น การใช้รูปประโยคคำถามแสดงการสั่ง ดังถ้อยคำ “Would users please refrain from spitting?” การจำแนกวัจนกรรมด้วยหลักเกณฑ์ของทั้ง 2 ท่านอาจไม่สามารถอธิบายภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ครอบคลุมและชัดเจนเพียงพอ (Levinson, 1983) นักภาษาศาสตร์รุ่นต่อมาจึงเห็นว่าถ้อยคำใดที่มีสิ่งบ่งบอกเจตนาของผู้พูดได้อย่างชัดแจ้ง หรือที่กันเรียกว่า “ตัวบ่งชี้พลังวัจนกรรม” (illocutionary force indicating device หรือ IFID) สามารถจัดเป็นวัจนกรรมตรงได้ เป็นต้นว่า การใช้สำนวนตายตัว (conversational routine) ซึ่งมีรูปภาษาและบริบทการใช้ที่แน่นอนดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ยกตัวอย่างเช่น การใช้สำนวน “excuse me” หรือ “pardon me” ถือเป็นวัจนกรรมขอโทษแบบตรงได้ (Aijmer, 1996; Intachakra, 2001) โดยไม่จำกัดว่าต้องมีโครงสร้างประโยค “I apologise” เพียงอย่างเดียว ส่วนถ้อยคำที่ไม่ปรากฏตัวบ่งชี้พลังวัจนกรรมจัดเป็นวัจนกรรมอ้อม สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจำแนกวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันจากความหมายของถ้อยคำประกอบกับรายละเอียดของบริบท โดยตีความในฐานะเจ้าของภาษาไทย ถ้อยคำใดที่สามารถสื่อความได้สอดคล้องกับเจตนาในการพูด โดยจะมีกริยาแสดงประกอบด้วยหรือไม่ก็ตามจะจัดว่าเป็นวัจนกรรมตรง ส่วนที่นอกเหนือจากนี้จะเป็นวัจนกรรมอ้อม โดยจะแบ่งเป็นกลวิธีย่อยซึ่งพิจารณาจากรูปภาษาผสมผสานกับพลังวัจนกรรม (illocutionary force)

จากข้อมูลละครตลกสถานการณ์ พบว่าวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันแบ่งเป็น 6 ประเภทกว้างๆ ในขั้นนี้ ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดของวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันเพื่อเป็นพื้นฐานการวิเคราะห์ถ้อยคำสื่ออารมณ์ขัน ส่วนผลการวิเคราะห์วัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันจะนำเสนอในบทที่ 4 ต่อไป

การให้คำจำกัดความของวัจนกรรมที่ใช้สื่ออารมณ์ขันในแต่ละกลวิธีเป็นการพิจารณาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ฉบับปี พ.ศ. 2542), คลังคำ (ฉบับปี พ.ศ. 2544), Oxford Advanced Learner's Dictionary (ฉบับปี ค.ศ. 2003) และ Longman Dictionary of

Contemporary English (ฉบับปี ค.ศ. 2005) รวมทั้งการสังเกตของผู้วิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วัจนกรรมโอ้อวด (boasting) หมายถึง การแสดงเจตนาว่าตนมีความโดดเด่นเหนือกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งทางด้านความสามารถหรือทรัพย์สิน ทั้งที่มีหรือไม่มีคุณสมบัติเหล่านั้นก็ได้

2. วัจนกรรมดูถูก (expressing condescension) หมายถึง การแสดงเจตนาเหยียดหยามผู้อื่นว่ามีฐานะต่ำต้อย หรือไม่มีความสามารถ วัจนกรรมดูถูกกับวัจนกรรมโอ้อวดอาจมีลักษณะคาบเกี่ยวกันอยู่บ้างในบางกรณี เช่น “ฉันรวยกว่าแกหลายสิบเท่า” หรือ “ถ้างานนี้ให้ฉันทำนะ รับรองไม่ล้มเหลวเหมือนนายหรอก” จะสังเกตเห็นได้ว่าคำพูดทั้ง 2 นี้อาจจัดว่าเป็นทั้งวัจนกรรมโอ้อวดและวัจนกรรมดูถูก อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ไม่ปรากฏถ้อยคำในลักษณะคาบเกี่ยวกันระหว่าง 2 วัจนกรรม ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกการพูดดูถูกและการพูดโอ้อวดเป็น 2 วัจนกรรมที่แยกจากกัน

3. วัจนกรรมตำหนิ (blaming) หมายถึง การกล่าวกล่าวผู้อื่น เพราะผู้นั้นกระทำหรือแสดงอุปนิสัยบางประการที่ไม่ถูกไม่ควร หรือที่สร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้พูด

4. วัจนกรรมข่มขู่ (threatening) หมายถึง การแสดงอำนาจด้วยวาจาเพื่อทำให้ผู้อื่นรู้สึกกลัวในแง่ที่จะเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ตนเองหรือแก่ทรัพย์สินของตน

5. วัจนกรรมเย้าแหย่ (teasing) หมายถึง การพูดกระเซ้าให้ผู้อื่นรู้สึกเขินอาย อับอาย อึดอัดใจ หรือกระอักกระอ่วนใจ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน การใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกอับอาย ถือเป็นจุดเด่นของวัจนกรรมเย้าแหย่

6. วัจนกรรมเสียดสี (satire) หมายถึง การพูดวิจารณ์หรือพูดซ้ำเติมบุคคลใดบุคคลหนึ่งในเชิงขบขันเพื่อชี้ให้เห็นความผิดพลาด ความบกพร่อง หรือจุดอ่อนของบุคคลนั้น วัจนกรรมเสียดสีจะเน้นที่การกล่าววิจารณ์หรือซ้ำเติมผู้อื่นในลักษณะขำขัน

วัจนกรรมตำหนิ วัจนกรรมเย้าแหย่ และวัจนกรรมเสียดสีอาจมีลักษณะคาบเกี่ยวกันอยู่มาก ถึงกระนั้น หากพิจารณาในระดับที่ลึกลงไป จะเห็นว่าแต่ละวัจนกรรมต่างมีจุดเน้นที่แตกต่างกันอย่างค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ วัจนกรรมตำหนิจะเน้นที่การกล่าวกล่าวการกระทำของบุคคลอื่นว่าไม่ถูกต้องอย่างจริงจัง ในขณะที่ วัจนกรรมเสียดสีจะเน้นที่การวิจารณ์หรือซ้ำเติมการกระทำของบุคคลอื่น เพื่อให้เห็นว่าสิ่งนั้นเป็นความผิดพลาด โดยมากมักเป็นพูดที่ไม่จริงจัง ส่วนวัจนกรรมเย้าแหย่เน้นที่การสร้าง ความอับอายหรือความรู้สึกกระอักกระอ่วนใจให้แก่คู่สนทนาเพื่อความสนุกสนาน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตระหนักดีว่าการอภิปรายแนวคิดต่างๆ โดยยึดเอาคำนิยามที่มีในภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมกัน อาจมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เนื่องจากทั้ง 2 กลุ่มอาจมีวัฒนธรรมและโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับแนวคิดเหล่านั้นแตกต่างกัน ฉะนั้น คำนิยามข้างต้นจึงเป็นการอธิบายอย่างกว้างๆ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดเรื่อง “เงื่อนไขวัจนกรรม” ของเซิร์ล (1975) มาใช้ประกอบในการจำแนกความแตกต่างระหว่างวัจนกรรมเหล่านี้ด้วยเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

• วัจนกรรมโอ้อวด

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	ความสามารถหรือทรัพย์สินของผู้พูด
เงื่อนไขขั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าการบอกข้อมูลนั้นจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ตัวเอง
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดต้องการแสดงว่าตนนั้นเหนือกว่าบุคคลอื่น
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามในการแสดงความเหนือกว่า

• วัจนกรรมดูถูก

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	การกระทำของผู้ฟังในอดีตหรืออนาคต
เงื่อนไขขั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังไม่มีความสามารถหรือด้อยต่ำ
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดต้องการลบประมาทผู้ฟัง
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามในการแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังต่ำด้อยหรือไม่มีความสามารถ

• วัจนกรรมตำหนิ

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	การกระทำของผู้ฟังในอดีต
เงื่อนไขขั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดรู้สึกว่าคุณฟังทำผิด
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามในการแสดงความไม่พอใจ

• วัจนกรรมข่มขู่

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	การกระทำของผู้พูดในอนาคต
เงื่อนไขชั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นจะส่งผลเสียแก่ผู้ฟัง
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดตั้งใจทำให้ผู้ฟังรู้สึกกลัวจนไม่กล้ากระทำการใดให้ผู้พูดไม่พอใจ
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามทำให้ผู้ฟังรู้สึกเกรงกลัว

• วัจนกรรมเย้าหยอ

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	ข้อความใดก็ได้
เงื่อนไขชั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าคำพูดของตนจะสร้างความสนุกสนาน
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดตั้งใจแกล้งทำให้ผู้ฟังอายหรือกระอักกระอ่วนใจ
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามทำให้ผู้ฟังอายหรือกระอักกระอ่วนใจเพื่อความสนุกสนาน

• วัจนกรรมเสียดสี

เงื่อนไขเนื้อหาข้อความ	→	การกระทำของผู้ฟังในอดีต โดยกล่าวให้เป็นที่ยับยั้ง
เงื่อนไขชั้นเตรียมการ	→	ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของผู้ฟัง
เงื่อนไขความจริงใจ	→	ผู้พูดต้องการพูดให้ผู้ฟังเจ็บใจหรืออาย
เงื่อนไขความครบถ้วน	→	ถือเป็นความพยายามในการแสดงความดูหมิ่นผู้ฟัง

3.4.2 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อความหมายบ่งชี้เป็นนัย

กรอบที่ใช้ในการศึกษาการใช้ความหมายบ่งชี้เป็นนัยเพื่อสื่ออารมณ์ขันสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดเรื่องหลักความร่วมมือ (cooperative principle หรือ CP) และความหมายบ่งชี้เป็นนัยของไกรธ (Grice, 1975) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่าผู้สื่ออารมณ์ขันปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหลักความร่วมมือในลักษณะใดบ้าง อันนำไปสู่ความหมายบ่งชี้เป็นนัยประเภทต่างๆ ที่ผู้พูดต้องการถ่ายทอดอารมณ์ขันให้แก่ผู้ฟังซึ่งจะอภิปรายผลการศึกษาในบทที่ 5

3.4.3 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ขันกับคุณภาพ

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ขันกับคุณภาพ ผู้วิจัยอาศัยทฤษฎีภาษาสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1987) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นที่ว่า การใช้ถ้อยคำสื่ออารมณ์ขันนั้นมีผลกระทบต่อคุณภาพในมุมมองเรื่อง “หน้า” ของผู้พูดและผู้ฟังอย่างไร ส่วนผลการศึกษาก็ได้กล่าวถึงต่อไปในบทที่ 6